

VALSTYBINĖ MOKESČIŲ INSPEKCIJA PRIE LIETUVOS RESPUBLIKOS FINANSŲ MINISTERIJOS

Apskričių valstybinėms
mokesčių inspekcijoms

2024-05-31 Nr. (18.22-31-1 Mr) R-2001

DĖL GYVENTOJŲ TURTO DEKLARAVIMO ĮSTATYMO NR. I-1338 1, 2, 3, 6, 7² ir 11 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO ĮSTATYMO IR GYVENTOJŲ PAJAMŲ MOKESČIO ĮSTATYMO NR. IX-1007 27 STRAIPSNIO PAKEITIMO ĮSTATYMO

Pranešame, kad 2024 m. gegužės 16 d. Lietuvos Respublikos Seimas priėmė:

- Lietuvos Respublikos gyventojų turto deklaravimo įstatymo Nr. I-1338 1, 2, 3, 6, 7² ir 11 straipsnių pakeitimo įstatymą Nr. XIV-2664,
- Lietuvos Respublikos pajamų mokesčio įstatymo Nr. IX-1007 27 straipsnio pakeitimo įstatymą Nr. XIV-2665.

Įstatymai priimti, siekiant suderinti jų nuostatas su konstituciniu įstatymu patvirtinto Lietuvos Respublikos rinkimų kodekso nuostatomis, apibrėžiančiomis mažos aukos dydį, politinei kampanijai finansuoti aukojančių gyventojų pareigas, deklaravimo objektą, taip pat ir kitais aspektais suderinti su šio kodekso bei Lietuvos Respublikos politinių organizacijų įstatymo nuostatomis.

I. Pagal pakeistas **Gyventojų turto deklaravimo įstatymo** (toliau – GTDĮ) nuostatas:

1) patikslinta GTDĮ paskirtis: vietoje nuostatos dalies, kad „šis įstatymas nustato <...> turto (įskaitant gautas pajamas) deklaravimą, aukojant politinėms partijoms ar politinės kampanijos dalyviams“ įrašyta „šis įstatymas nustato <...> turto (įskaitant gautas pajamas) deklaravimą, aukojant savo rinkimų politinei kampanijai finansuoti“;

2) nebeliko prievolės deklaruoti turimą turtą kandidatų į valstybės politikus ir Europos Parlamento narius, renkamus nuo Lietuvos Respublikos, šeimų nariams (pakeisti GTDĮ 2 str. 1 d. 2 ir 4 punktai, 6 straipsnis). Kandidatai į valstybės politikus ir Europos Parlamento narius turimą turtą deklaruos Metinėje gyventojų (šeimų) turto deklaracijoje (FR0001 forma¹), pažymėdami požymį „Gyventojas“;

3) atsisakyta GTDĮ 2 str. 1 d. 27 punkto nuostatos, įpareigojančios visus gyventojus, savarankiškam rinkimų politinės kampanijos dalyviui teikiančius didesnę negu mažą auką, ir jų šeimų narius deklaruoti turtą GTDĮ nustatyta tvarka. Pareiga deklaruoti GTDĮ 3 str. 1¹ dalyje nurodytos apimties turtą nustatyta tik auką savo rinkimų politinei kampanijai finansuoti teikiantiems kandidatams vienmandatėse rinkimų apygardose ir referendumo iniciatoriams (be šeimų narių);

4) GTDĮ 2 str. 1 d. 37 punkto nuostata patikslinta, nustačius turto deklaravimo pareigą ne tik politinių partijų narių, bet ir kitų politinių organizacijų narių atžvilgiu, kai jų sumokėtas politinės organizacijos nario mokestis per metus viršija 360 eurų. Atsisakyta nuostatos, įpareigojančios politinių partijų narių šeimų narius deklaruoti turtą, kai politinės partijos nario mokestis per kalendorinius metus viršija 360 eurų;

¹ Patvirtinta Valstybinės mokesčių inspekcijos prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos viršininko 2004 m. vasario 9 d. įsakymu Nr. VA-13.

Informaciją apie asmens duomenų tvarkymą galima rasti adresu www.vmi.lt skiltyje [Asmens duomenų sauga](#).

5) atsižvelgiant į šiuos pakeitimus, atitinkamai patikslintos GTDĮ 2 straipsnio 2 dalies nuostatos, apibrėžiančios pareigą deklaruoti turtą turinčių gyventojų šeimų narių sampratą;

6) GTDĮ 3 straipsnis papildytas 1¹ dalimi, nustatančia kandidatų vienmandatėse rinkimų apygardose ir referendumo iniciatorių, teikiančių auką savo rinkimų politinei kampanijai finansuoti, deklaruotino turto apimtį. Šie asmenys privalo deklaruoti tik lėšas, turimas Lietuvos ir (ar) užsienio valstybių kredito įstaigose ir ne jose, įskaitant turimas pasiskolintas lėšas. Nebeliko pareigos GTDĮ nustatyta tvarka deklaruoti kitą turtą (nekilnojamuosius daiktus, teisiškai registruojamus kilnojamuosius daiktus ir pan.) ir pajamas. Kandidatai vienmandatėse rinkimų apygardose ir referendumo iniciatoriai, teikiantys auką savo rinkimų politinei kampanijai finansuoti, prieš suteikdami auką, pajamas deklaruos ne GTDĮ, o Lietuvos Respublikos gyventojų pajamų mokesčio įstatymo (toliau – GPMĮ) nustatyta tvarka. Atitinkamai patikslinta GTDĮ 3 straipsnio 1 dalis, kurioje išvardytos pareigybės (priežastys), dėl kurių gyventojams kyla prievolė deklaruoti visą šioje dalyje nurodytą turtą;

7) GTDĮ 3 straipsnio 5 dalis patikslinta, nustačius, kad pajamas GTDĮ nustatyta tvarka deklaruoja gyventojai, pageidaujantys gauti piniginę socialinę paramą, ir jų šeimų nariai, gyventojai, pageidaujantys gauti paramą būstui įsigyti ar išsinuomoti pagal Lietuvos Respublikos paramos būstui įsigyti ar išsinuomoti įstatymą arba finansinę paskatą pirmąjį būstą įsigyjančioms jaunoms šeimoms pagal Lietuvos Respublikos finansinės paskatos pirmąjį būstą įsigyjančioms jaunoms šeimoms įstatymą, ir jų šeimų nariai, politinių organizacijų nariai, kai jų sumokėtas politinės organizacijos nario mokestis per metus viršija 360 eurų;

8) GTDĮ 7² straipsnio pavadinimas pakeistas į „Kandidatų vienmandatėse rinkimų apygardose ir referendumo iniciatorių, aukojančių savo rinkimų politinei kampanijai finansuoti, turto deklaravimas“. Šiame straipsnyje aptarta, kurių kalendorinių metų gruodžio 31 d. turimą turtą (pagal GTDĮ 3 str. 1¹ dalį t. y. turimas lėšas) turi deklaruoti kandidatai vienmandatėse rinkimų apygardose ir referendumo iniciatoriai, teikiantys aukas savo rinkimų politinei kampanijai finansuoti. Kai auka yra teikiama po einamųjų metų gegužės 1 d., tai, prieš suteikiant auką, turi būti deklaruojamas paskutinių praėjusių metų gruodžio 31 d. turimas turtas, o kai auka teikiama iki einamųjų metų gegužės 1 d. – užpraeitų kalendorinių metų gruodžio 31 d. turimas turtas. Deklaracija pateikiama likus ne mažiau kaip 10 darbo dienų iki aukos suteikimo (GTDĮ 7² str. 2 d.). Jeigu kandidatai vienmandatėse rinkimų apygardose ir referendumo iniciatoriai GTDĮ nustatyta tvarka yra deklaravę tų metų gruodžio 31 d. turimą turtą, tai prieš suteikiant auką, pakartotinai tų metų turto deklaracijos teikti jiems nereikia (GTDĮ 7² str. 3 d.);

9) GTDĮ 11 straipsnis patikslintas, kad kredito įstaigos, kiti juridiniai asmenys visų GTDĮ 2 straipsnio 1 dalyje nurodytų turtą deklaruojančių gyventojų prašymu per 10 darbo dienų nuo prašymo gavimo dienos neatlygintinai išduoda pažymą apie gyventojų turimas pinigines lėšas, pasiskolintas ir negražintas lėšas, paskolintas ir nesusigražintas lėšas.

II. Lietuvos Respublikos gyventojų pajamų mokesčio įstatymo Nr. IX-1007 27 straipsnio pakeitimo įstatymu **papildyta GPMĮ 27 straipsnio 3 dalis**. Nustatyta, kad gyventojai, kuriems pareiga deklaruoti pajamas atsiranda Rinkimų kodekso 110 straipsnio 4 dalyje² ir 6 dalyje³ nustatytu atveju, pajamas deklaruoti privalo GPMĮ nustatyta tvarka. Gyventojai, aukojantys didesnę negu mažą auką, prieš suteikdami auką savarankiškam rinkimų politinės kampanijos dalyviui, kandidatai vienmandatėje rinkimų apygardoje ir referendumo iniciatoriai privalo deklaruoti paskutinio praėjusio mokestinio laikotarpio (kalendorinių metų) pajamas, kai auka teikiama po einamųjų kalendorinių metų gegužės 1 d., arba užpraėjusio mokestinio laikotarpio pajamas, kai auka teikiama iki einamųjų kalendorinių metų gegužės 1 dienos. Metinę pajamų mokesčio deklaraciją turi pateikti pats auką teikiantis gyventojas arba jo įstatymų nustatyta tvarka įgaliotas asmuo. Pinigines aukas, pagal Rinkimų kodekso nuostatas laikomas mažomis aukomis⁴, suteikusiems gyventojams dėl teikiamos mažos aukos deklaruoti pajamų nereikia. Didesnes aukas teikiantiems gyventojams pakartotinai atitinkamo mokestinio laikotarpio metinių pajamų

² Gyventojai, savarankiškam rinkimų politinės kampanijos dalyviui aukojantys didesnę negu mažą auką.

³ Kandidatai vienmandatėje rinkimų apygardoje ir referendumo iniciatoriai, teikiantys auką savo rinkimų politinei kampanijai finansuoti.

⁴ Pagal Rinkimų kodekso 108 str. 1 dalį „Aukotojo paaukotų piniginių aukų suma, per rinkimų politinę kampaniją vienam savarankiškam dalyviui neviršijanti 0,03 rinkimuose taikomo VMDU dydžio, suapvalinto iki artimiausios dešimties, yra laikoma maža auka.“ VMDU – vidutinis mėnesinis darbo užmokestis.

mokesčio deklaracijų teikti nereikia, jeigu jos jau buvo pateiktos dėl kitų priežasčių, pavyzdžiui, pajamų mokesčio deklaravimo tikslu.

Kartu paminėtina, kad gyventojų teikiamoms aukoms Rinkimų kodekse yra nustatyti tam tikri apribojimai. Pagal Rinkimų kodekso 110 str. 5 dalį „Bendra vieno fizinio asmens aukų savarankiškiems dalyviams ir politinei organizacijai sumokėtų nario mokesčių suma per kalendorinius metus negali viršyti 10 procentų fizinio asmens už paskutinius praėjusius kalendorinius metus deklaruotų metinių pajamų (kai auka teikiama po gegužės 1 dienos) arba už užpraeitus kalendorinius metus deklaruotų metinių pajamų (kai auka teikiama iki gegužės 1 dienos).“

Pagal Rinkimų kodekso 110 str. 6 dalį „Bendra kandidato vienmandatėje rinkimų apygardoje ir referendumo iniciatorių auka savo rinkimų politinei kampanijai finansuoti per kalendorinius metus, įskaitant kitiems savarankiškiems dalyviams suteiktas fizinio asmens aukas ir politinei organizacijai sumokėtus nario mokesčius, negali viršyti 20 procentų tokių asmenų už paskutinius praėjusius kalendorinius metus deklaruotų metinių pajamų (kai auka teikiama po gegužės 1 dienos) arba už užpraeitus kalendorinius metus deklaruotų metinių pajamų (kai auka teikiama iki gegužės 1 dienos) ir deklaruotų turimų lėšų.“

Rinkimų kodekso reikalavimų neatitinkančias aukos laikomos nepriimtiniomis, jas naudoti rinkimų politinėms kampanijoms draudžiama.

Atsižvelgiant į tai, kad priimamos tik Rinkimų kodekse nustatytas sąlygas atitinkančios aukos, t. y. jeigu auka neviršija nustatyto gyventojo deklaruotų metinių pajamų lygio (kandidatų vienmandatėje rinkimų apygardoje ir referendumo iniciatorių – metinių pajamų ir turimų lėšų lygio), auką teikiančiam gyventojui yra svarbu metinėje pajamų mokesčio deklaracijoje deklaruoti ne tik apmokestinamąsias pajamas, bet ir neapmokestinamąsias pajamas, kurių pajamų mokesčio tikslu deklaruoti nėra būtina.

Pagal Rinkimų kodekso 110 str. 1 d. 1 punktą⁵ teikti aukas rinkimų politinės kampanijos dalyviams turi teisę ne tik nuolatiniai Lietuvos gyventojai, bet ir nenuolatiniai Lietuvos gyventojai, esantys Lietuvos piliečiais. Jeigu šie nenuolatiniai Lietuvos gyventojai tam tikru mokestiniu laikotarpiu neturėjo mokestinių prievolių Lietuvos biudžetui ir nėra deklaravę to mokesčio laikotarpio pajamų, deklaruoti savo metines pasaulines pajamas aukos suteikimo tikslu jie turi galimybę Metinės gyventojo (šėimos) turto deklaracijos priede „Gautos pajamos“ (FR0001P forma), pateikdami jį mokesčių administratoriui kartu su užpildyta deklaracijos FR0001 forma.

Įstatymai įsigaliojo 2024 m. gegužės 31 d. Vadovaujantis teisės aktų hierarchijos principu, ir iki jų įsigaliojimo taikomos konstituciniu įstatymu patvirtinto Rinkimų kodekso nuostatos, o šių nuostatų neatitinkančios GTDĮ ir GPMĮ nuostatos nėra taikomos.

Vadovaudamiesi Lietuvos Respublikos mokesčių administravimo įstatymo 77 straipsniu, suteikiančiu mokesčių administratoriui teisę atleisti mokesčių mokėtoją nuo prievolės pateikti mokesčio deklaraciją ar kitus dokumentus tais atvejais, kai reikalinga informacija gaunama iš trečiųjų šaltinių, taip pat ir kitais atvejais, kai tai netikslinga, pažymime, kad nereikia pateikti metinės pajamų mokesčio deklaracijos gyventojams, paaukojusiems ar aukojantiems savarankiskam politinės kampanijos dalyviui, taip pat politinės organizacijos nariams, kurių politinės organizacijos nario mokestis per kalendorinius metus viršija 360 eurų, metines pajamas deklaravusiems Metinėje gyventojo (šėimos) turto deklaracijoje, jeigu prievolė deklaruoti pajamas jiems neatsiranda ir dėl kitų priežasčių, nurodytų GTDĮ ar GPMĮ (pavyzdžiui, dėl vykdytos individualios veiklos, eitų pareigų ir pan.).

Teisės departamento direktorė

Rasa Virvilienė

⁵ „1. Aukoti turi teisę: 1) Lietuvos Respublikos piliečiai - visų rinkimų politinių kampanijų savarankiškiems dalyviams;“.